

UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA SPORT KLASTERLARINI YARATISHNING AVZALLIKLARI

Zulxaydarov Javlonbek Abdukaxor o'g'li
CHDPU "Jismoniy madaniyat nazariyasi" kafedrası o'qituvchisi
javlonbekphd@gmail.com

Xabibullayva Nafosat Xayrullo qizi
CHDPU "Xotin-qizlar sporti" yo'nalishi 2- bosqich talabasi

Annotatsiya. Ta'lim klasteri ta'lim sifatini rivojlantirish va ish unumdorligini oshirishda samarali tizim xisoblanadi. Klaster tizimida bir necha ta'lim muassasalari yoki obyektlar hamkorlini ta'minlash orqali kerakli natijaga erishish imkoniyati yaratiladi. Ushbu tezisda umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya va sport klasterini yaratish yo'llari, ahamiyati va dolzarbligi yoritib o'tilgan.

Kalit so'zlar: klaster, ta'lim ekotizimi, hamkorlik, sport klasteri, mashg'ulot jadvallari.

Kirish. Zamonaviy ta'lim tizimida klaster yondashuvning ahamiyati kundan kunga ortib bormoqda. Umumta'lim maktablarida o'quvchilar jismoniy tarbiyasi va sport ishlarini rejalashtirish va rivojlantirishda klaster yondashuvdan foydalanish ish unumdorligini oshirishda samarali foyda keltiradi. Maktab jismoniy tarbiyasida klaster yondashuv ta'lim muassasalari hamkorligini yanada mustahkamlab, o'quvchilar jismoniy tarbiya va sport ishlarini yanada jozibaliroq tashkil etish imkoniyatini bermoqda.

Ta'lim klasterini yaratish hamkorlik qilish va yaxlit ta'lim ekotizimini yaratish uchun turli ta'lim muassasalari, tashkilotlar va manfaatdor tomonlarni birlashtirishni o'z ichiga oladi. Ta'lim klasterini yaratishda quyidagi qadamlarni hisobga olish kerak:

1. Maqsad va maqsadlarni aniqlash: Ta'lim klasterining maqsadi va maqsadlarini aniqlash. Bunga ta'lim natijalarini yaxshilash, innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash, hamkorlikni rag'batlantirish yoki muayyan ta'lim muammolarini hal qilish kiradi.

2. Ehtiyojlarni baholashni o'tkazish: Klaster hal qila oladigan o'ziga xos ehtiyoj va kamchiliklarni aniqlash uchun maqsadli hududdagi ta'lim landshaftini baholash. Ta'lim infratuzilmasi, resurslar, o'quv rejasi, o'qitish usullari va jamoatchilik ishtiroki kabi omillarni ko'rib chiqish.

3. Potensial hamkorlarni aniqlash: Klasterga hissa qo'shishi mumkin bo'lgan ta'lim muassasalari, tashkilotlar va manfaatdor tomonlarni aniqlash. Bunga maktablar, kollejlari, universitetlar, notijorat tashkilotlar, davlat idoralari, korxonalar va jamoat

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik, pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv masalalari

guruhlari kiradi. Ularning tajribasi, resurslari va hamkorlik qilishga tayyorligini hisobga olish.

4. Hamkorlik va muloqotni rivojlantirish: Klaster a'zolari o'rtasida muntazam muloqot va hamkorlikni ta'minlash. Ilg'or tajriba almashish, fikr almashish va sa'y-harakatlarni muvofiqlashtirish mexanizmlarini yaratish. Buni muntazam uchrashuvlar, seminarlar, konferentsiyalar, onlayn platformalar yoki hamkorlikdagi loyihalar orqali amalga oshirish mumkin.

5. Birgalikda maqsad va strategiyalarni ishlab chiqish: Ta'lim klasterining maqsadiga mos keladigan umumiy maqsad va strategiyalarni hamkorlikda ishlab chiqish. O'quv dasturlarini ishlab chiqish, o'qituvchilar malakasini oshirish, talabalarni qo'llab-quvvatlash xizmatlari, tadqiqot yoki jamoatchilik bilan aloqa qilish kabi diqqat markazlarini aniqlang. Maqsad va strategiyalar real, o'lchanadigan va amalga oshirish mumkinligiga ishonch hosil qiling.

6. Resurslarni taqsimlash: Ta'lim klasteri faoliyatini qo'llab-quvvatlash uchun zarur bo'lgan resurslarni aniqlash. Bu moliyaviy resurslar, inson resurslari, infratuzilma, texnologiya va tashqi tashkilotlar yoki moliya agentliklari bilan hamkorlikni o'z ichiga olishi mumkin. Ushbu resurslarni ta'minlash va samarali taqsimlash rejasini ishlab chiqish.

7. Tashabbuslarni amalga oshirish va baholash: Ta'lim klasteri doirasida aniqlangan tashabbus va strategiyalarni amalga oshirish. Ushbu tashabbuslarning borishi va ta'sirini muntazam ravishda kuzatib borish va baholash. Aniq qarorlar qabul qilish va klaster faoliyatini doimiy ravishda yaxshilash uchun ma'lumotlar va fikr-mulohazalardan foydalanish.

Ta'lim klasterini yaratish kuchli yetakchilik, samarali muloqot va ta'limni yaxshilash bo'yicha umumiy majburiyatni talab qiladi. Bu yanada kengroq va ta'sirli ta'lim ekotizimini yaratish uchun turli istiqbollar va resurslarni birlashtira oladigan hamkorlikdagi sa'y-harakatlardir.

Sport klasteri tarmog'ini yaratish va tadbirlarni tashkil qilish juda qiziqarli ish bo'lishi mumkin! Ishni boshlashda quyidagilarga amal qilish lozim:

1. Maqsadni aniqlash: Sport klaster tarmog'ingizning asosiy maqsad va vazifalarini aniqlash. Muayyan sport turini targ'ib qilmoqchimisiz, jamoatchilikni jalb qilmoqchimisiz yoki mashg'ulotlarga imkoniyat yaratmoqchimisiz?

2. Tadqiq qilish: Maqsadga mos keladigan mahalliy sport klublari, tashkilotlari va inshootlarini aniqlash. Potensial hamkorlik va hamkorliklarni muhokama qilish uchun ular bilan bog'lanish.

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik, pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv masalalari

3. Tarmoqni o'rnatish: sport ixlosmandlari, klublar va tashkilotlar bog'lanishi va ma'lumot almashishi mumkin bo'lgan platforma yoki onlayn guruh yaratish. Bu veb-sayt, ijtimoiy media guruhi yoki maxsus ilova bo'lishi mumkin.

4. Faoliyatni rejalashtirish: Turnirlar, ligalar, seminarlar yoki mashg'ulotlar kabi muntazam sport tadbirlarini tashkil qilish. Ushbu tadbirlarni rejalashtirishda maqsadli auditoriyaning qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olish.

5. Tarmoqni targ'ib qilish: Sport klaster tarmog'i haqida xabardorlikni oshirish uchun turli marketing strategiyalaridan foydalanish. Ishtirokchilar va tarafdorlarni jalb qilish uchun ijtimoiy media, mahalliy gazetalar, jamoatchilik e'lonlar taxtasi va og'zaki nutqdan foydalanish.

6. Homiylikni qidirish: Potentsial homiylik imkoniyatlari uchun mahalliy biznes, sport brendlari va jamoat tashkilotlariga murojaat qilish. Bu faoliyatlaringizni moliyalashtirish va ishtirokchilarni resurslar bilan ta'minlashga yordam beradi.

7. Jamoat bilan hamkorlik qilish: maktablar, universitetlar va jamoat markazlari bilan bog'lanib, yoshlarni sportga jalb qilish. Sportni hamma uchun ochiq qilish uchun stipendiyalar yoki chegirmalar taklif qilish.

8. Baholang va moslashtirish: Tarmoq va faoliyatingiz samaradorligini muntazam ravishda baholang. Ishtirokchilarning fikr-mulohazalarini izlash va umumiy tajribani yaxshilash uchun kerakli tuzatishlarni kiritish.

Maktab mashg'ulotlarida sport klasterini yaratish o'quvchilar o'rtasida jismoniy tayyorgarlik, jamoada ishlash va sog'lom raqobatni rivojlantirishning ajoyib usuli bo'lishi mumkin. Ishni boshlashda yordam beradigan ba'zi qadamlar:

1. Sport turlarini aniqlash: maktab sport klasteriga qaysi sport turlari kiritilishini aniqlash. Talabalar orasida ommabop sport turlari, mavjud imkoniyatlar va mavjud resurslarni hisobga olish.

2. Qo'mita tuzish: Sport klasterini nazorat qilish uchun o'qituvchilar, murabbiylar va qiziqqan talabalardan iborat qo'mita tuzish. Har bir qo'mita a'zosiga rol va mas'uliyatni belgilash.

3. Resurslarni baholash: maktabdagi mavjud sport inshootlari, jihozlari va murabbiylar shtatini baholash. Qo'shimcha manbalar kerak yoki yo'qligini aniqlash va ularni qo'lga kiritish variantlarini, masalan, homiylik yoki hamkorlikni qidirish.

4. Sinovlarni tashkil etish: Sport klasterida maktab vakili bo'ladigan talabalarni tanlash uchun har bir sport turi bo'yicha sinovlarni o'tkazish. Adolatli va shaffof tanlov jarayonini ta'minlash.

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik, pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv masalalari

5. O'yinlar va turnirlar jadvalini tuzish: Maktabdagi o'yinlar va turnirlar jadvalini rejalashtirish. Akademik kalendarlar, imkoniyatlar mavjudligi va talabalardan talab qilinadigan vaqt kabi omillarni hisobga olish.

6. Ishtirok etishni rag'batlantirish: Sport klasteri haqida xabardorlikni yaratish orqali talabalarning maksimal ishtirokini rag'batlantirish. Talabalarni bo'lajak tadbirlar va sinovlar haqida xabardor qilish uchun e'lonlar taxtasi, e'lonlar va ijtimoiy media platformalaridan foydalanish.

7. Ta'lim va murabbiylikni ta'minlash: Sport klasterining bir qismi bo'lgan talabalar uchun o'quv mashg'ulotlari va murabbiylik mashg'ulotlarini tashkil qilish. Buni tashqi murabbiylarni yollash yoki maktab ichidagi o'qituvchilar va xodimlarning tajribasidan foydalanish orqali amalga oshirish mumkin.

Maktab mashg'ulotlarida sport klasterini yaratish orqali o'quvchilarga sport mahoratini rivojlantirish, xarakterni shakllantirish va maktab jamoasiga tegishlilik tuyg'usini rivojlantirish imkoniyatini berish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son Farmoni bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasi".

2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 14-apreldagi "Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 213-sonli qarori.

3. Abdullabdullaev, R. "BASES OF SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL SUPPORT OF THE PROCESS OF FORMATION OF SPECIAL TOURIST KNOWLEDGE, ABILITIES AND SKILLS." Science and innovation 2.B3 (2023): 122-123.

4. Жураев, Вохиджон Мухаммедович. "СПОРЧИЛАРНИНГ ДАЪВОГАРЛИК ДАРАЖАСИ ВА ИРОДАВИЙ СИФАТЛАРИНИНГ ПСИХОЛГИК ХУСУСИЯТЛАРИ." Academic research in educational sciences 4.TMA Conference (2023): 894-900.

5. Abdullayev, Rustam. "The Process Of Quality Education-As A Mechanical Combination Of Teaching And Learning Processes." Procedia of Social Sciences and Humanities 4 (2022): 57-59.

6. Abdullayev, Rustam. "INDICATORS OF CRITERIA FOR EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF FORENSIC SUPPORT FOR THE INSPECTION OF

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik,
pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv
masalalari

THE SCENE." ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ В СОВРЕМЕННОЙ НАУКЕ.
2022.

7. Араббоев, К. Т., and Е. Я. Михайлова. "ОБОСНОВАНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ ФАКУЛЬТЕТА ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ ПОСРЕДСТВОМ ТЕХНОЛОГИЙ ИНТЕГРИРОВАННОГО МОДУЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ." *Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi* 7 (2023): 753-757.945825205

8. Mukhammedovich, Juraev Vohidjon. "Psychological Features of Competitive Motivation of Athletes." *Central asian journal of literature, philosophy and culture* 3.11 (2022): 312-314.

